

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Liber IX. De Benignitate & de Amore Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

DE
 PERFECTIÖNIBVS
 MORIBVSQVE
 DIVINIS
 LIBER NONVS,
 DE BENIGNITATE
 ET SIMVL
 DE AMORE DEI.

POSTQVAM explicuimus diuinas perfectiones, quæ instar modorum absolutorum considerantur in essentia, & eas quæ instar qualitatũ absolutarum concipiuntur, nec includunt respectum ad creaturas existentes: superest vt de ijs tractemus, quæ dicunt respectum ad creaturas existentes, vel illum inuoluunt & includunt. Tales poni possunt sex numero: Benignitas, Dominium, Prouidentia, Misericordia, Iustitia, Finis vltimus. Has sex Libris sequentibus persequemur: ac primũ agemus de Benignitate, & simul de Amore Dei, qui ex Benignitate oritur.

O CA-

CAPVT PRIMVM.

Quid sit Benignitas.

IXIMVS supra, triplicem in Deo & natura rationali bonitatem spectari posse, tribusq; modis Deum dici bonum. Primò, Ratione perfectionis naturæ. Secundò, Ratione sanctitatis. Tertio, Ratione beneficentiæ, quæ bonitas dici potest benignitas. de hac modò dicendum.

Hæc oritur ex prima bonitate, nimirum ex perfectione naturæ. Ex eo enim quòd res sit perfecta in sua entitate, propendet ad sui communionem, sicut vas perfectè plenum ad effusionem sui liquoris. Est autem duplex scilicet communio; altera naturalis, altera libera. Illa est omnino plena, hæc diminuta: in illa communicatur natura, & constituitur æquale; in hac solum aliquod naturæ imitamen, adumbratio, vestigium. Itaque cum diuina essentia sit infinitæ perfectionis & excellentiæ, propendet naturaliter & intrinsecè ad communionem sui infinitam, sicut res inferiores propendent ad procreationem sui similis & æqualis. Verùm quia id quod omnino infinitum est, multiplicari non potest, idcirco diuina essentia non se communicat productione essentiæ similis numero distinctæ, sicut res creatæ faciunt (in quibus essentia quæ est in hoc supposito, producit essentiam numero distinctam in alio) sed largitione sui ipsius, & veluti replicatione, ita vt eadem numero simplicissima natura sit in tribus distinctis numero hypostasibus. Hæc tamen communicatio cum sit naturalis, propensio ad hanc non dicitur benignitas, sed fecunditas; & ipsa communicatio naturalis. *Benignitas* enim respicit communicationem liberam ad inferiora descendentem. Oritur quidem ex infinita & superplenissima Dei bonitate seu perfectione, sicut & fecunditas, estque Deo naturalis, actus tamen ipsius sunt liberi. Est igitur *benignitas* Dei (quæ *χρηστότης* apud Græcos dicitur) naturalis propensio ad communicandum se inferioribus seu creaturis, pro captu cuiusque. Ex hac provenit primò & immediatè amor erga creaturas, quo vult illis suorum bonorum communionem; sed maximè erga creaturam rationalem, quæ sola Diuinitatis per intellectum & voluntatem

Duplex communio sui.

Communio diuina essentia.

Benignitas.

Quid sit.

tem est capax. Deus autem potissimum suam Diuinitatem communicare intendit, & in eum finem naturam Angelicam & humanam condidit, ac gratiæ suæ donis exornauit. Cerera omnia ob naturam humanam, quæ infinitis adminiculis egebat, fabricatus est.

2. Petri 1, 4.
Ioan. 17, 3.
23, 24.

CAPVT II.

Quinam effectus amoris diuini, & quis modus operandi.

4 Ex amore diuino omne bonum creatum profluxit, & vi eiusdem omnia in Deum reducuntur. Sicuti enim amor ex bonitate diuina procedens descendit & exundat ad creaturas; ita rursus easdem ad diuinam bonitatem conuertit, ut ibi æternum quiescant unde profluxerunt, ut pulchrè docet Dionysius De diuinis nominibus cap. 4. p. 1. ubi dicit, *amorem diuinum esse vim motricem & sursum trahentem in Deum, qui solus est ipsum per se pulchrum & bonum.* Item, *esse manifestationem Dei per seipsum, & benignum processum eximia illius vnionis, & amatoriã motionem simplicem, per se mobilem, per se innatam, præexistentem in bono, & ex bono in ea quæ sunt exuberantem, & rursus in bonum reuertentem.* quæ verba nobis breuiter exponenda.

5 Primò, Dicit esse *vim motricem*, tum quia Deum mouet ut descendat ad creaturas, eisquæ sua bona communicet; tum quia ipsas res creatas sursum trahit in Deum. Vnde an. dr dicitur *ευσαννός*, id est, *efficiens extasin*; quia amantem transfert à seipso in amatum, nempe Deum in creaturam, & creaturam in Deum. Verùm etli Deum moueat ad creaturas, non tamen ipsum sinit in creatis rebus quiescere; sed ab illis retrahit eum vnà cum creatis in seipsum. Nam totum bonum quod confert rebus creatis, statim reflectit, & refert ad seipsum, qui est ipsum per se bonum & pulchrum, quod omnia ad se allicit, & potentissime trahit.

6 Secundò, Dicit esse *εὐφωον*, seu *manifestationem Dei per seipsum*. quia cum Deus lucem habitet inaccessibilem, ita ut nulli creaturæ per se possit esse manifestus, per amorem egreditur extra se, & sic manifestatur creaturis. Amor enim mouet Deum ad quinque modos Egressus. Primò, Ad egressum *per creationem*, qua non solum rebus creatis illustre vestigium suæ potentia, sapientia & bonitatis imprimi; sed etiam naturæ rationali Angelicæ & humanæ vultus sui imaginem inserit. absque hoc egressu maneret prorsus igno-

tus creaturis: quia sine illo nulla creatura potest existere. Secundo, Mouet ad egressum *per gubernationem*, qua omnia conseruat, mouet, perficit, & ad suos fines dirigit. Ex mundi gubernatione eius presentia clarè cognoscitur. Tertio, Ad egressum *per mysterium Incarnationis*, qua Deus factus est verus homo, & corporata est inuisibilis Diuinitas. Hic egressus fuit maximè admirabilis, & maximè ipsius potentiam, sapientiam, sanctitatem, misericordiam, iustitiam nobis patefecit. Quarto, Ad egressum per doctrinam, illuminationem & *iustificationem*; iuxta illud: *Exiit qui seminat seminare semen suum*. Quinto, Ad egressum per infusionem seu communicationem luminis gloriæ, & renouationem totius Vniuersi; seu per *glorificationem*, qua se apertè manifestabit omnibus Sanctis, & omnia ad se conuerteret. Ex his patet, quomodo amor sit manifestatio Diuinitatis. Porro cum amor Dei quo seipsum & creaturas amat, sit Deus, quando amor Deum manifestat, Deus seipsum per se ipsum manifestat. *Seipsum* vt summum bonum & pulchrum *per seipsum* vt per summi boni & pulchri amorem. Hæc mens Dionysij.

Tertio, Dicit esse *processum benignum eximia illius vnionis*: quia amor Dei erga creaturas est processus quidam, & veluti germen amoris Dei quo amat seipsum: sicut amor mediorum est quædam extensio, & veluti furculus amoris ipsius finis: & cognitio effectuum, est quidam processus cognitionis principiorum. *Eximiam illam vnionem* intelligit amorem illum, quo Deus seipsum vt summum bonum & pulchrum amat: hic enim est vnio quædam vitalis Dei ad seipsum.

Quarto, Dicit amorem Dei esse *motionem amatoriam*, quia amor est motio quædam vitalis per seipsam faciens amare, & amantiem transire à seipso in dilectum. *Simplicem*, quia amor Dei in se vnicus & simplicissimus est, et si infinita sint ea ad quæ procedit. *Per se motibilem*, quia amor proposito bono & pulchro per se excitatur. *Per se innatam, ἀνωγεννητον*; quia amor diuinus non est ab alio productus in Deo, aut aliunde excitatus, sed ex ipsa Dei benignitate sponte exortus. *Præexistit hæc motio in bono, &c.* quia ante omnem creaturam hic amor est in Deo: & prius nostro modo concipiendi est in diuina essentia, veluti in causa obiectiua, quàm sit in Deo seu diuina voluntate formaliter; præsertim cum amor creaturarum sit liberè susceptus. *Ex bono, in ea quæ sunt*, exundat, & rursus in bonum reuertitur. Vnde idem Dionysius comparat amorem circulo, & mo-

chram & bonum infinitè cognitum, infinitum amorem ciebit: infinitam, inquam, tum ardore, tum æstimatione, seu vt Scholastici loquuntur, infinitum intensiue & appetitiue.

Tertia, Quòd immediatè in pulchrum & bonum se reflectat. 10
Vnde hic est sempiternus quidam circulus. Pulchrum enim & bonum menti diuinæ propositum, accendit amorem in voluntate, qui amor proximè & essentialiter reflectitur in pulchrum & bonum, trahens in illud voluntatem, eamque totam circa illud occupans. Amor enim est occupatio amantis circa amatum, ipsius amati causa.

Quarta, Quòd propter pulchrum & bonum extendat se & descendat ad creaturas; nimirum vt illud creaturis communicet vel totum, vel aliquos eius radios & adumbrationes, pro cuiusque captu & meritis. Quod enim, summè amamus, eius præstantiam & pulchritudinem cupimus omnibus innotescere, & eius dulcedinem ab omnibus percipi, vt ab omnibus lauderetur. Idem facit amor in Deo.

Quinta, Quòd creaturas sursum rapiat, & ad pulchrum bonumque conuertat. Hoc maximè locum habet in Angelis & hominibus: nam cetera diuinam bonitatem & pulchritudinem non capiunt; sed in homine trahuntur quodammodò in Deum cetera; tum quia omnes naturæ gradus in ipso, tum quia cetera omnia propter ipsum. Vnde ipso peccante, cetera quoque afflicta fuere, & seruituti corruptioni ac mutabilitatis subiecta; & ipso ad gloriam euecto, cetera quoque ad gloriam pro suo captu extollentur, vt aperte docet Apostolus ad Rom. 8. Denique, eo ipso quo singula appetunt pulchritudinem & perfectionem suæ speciei congruentem, cernitur in illis vestigium quoddam huius amoris, & tendunt suo modo in ipsum pulchrum & bonum. Ex amore namque diuino impressam habent hanc inclinationem, eamque Deus per benium & pulchrum particulare, in quod proximè tendit, dirigit in bonum & pulchrum vniuersale, omnis boni & pulchri creati exemplar prototypum.

Sexta, Quòd diuinus amor sit extaticus; quia amantem extra se trahit in amatum. Deum enim suæ celsitudinis quodammodò facit obliuisci, & inclinatur ad humilitatem nostram, totumque in salutis nostræ negotio occupat. Cuius signum incarnatio, prædicatione, miracula, passio, mors, Sacramenta, missio Spiritus sancti, assidua & admirabilis Ecclesiæ gubernatio, cura & directio singulorum.

rum. Hominem similiter extra se ponit, efficiens vt de se suisque commodis non cogitet, sed solum de Deo & bonis Dei. Vnde magnus Dei amator seipsum abnegat, suis cupiditatibus renuntiat, suas utilitates negligit, sui obliuiscitur, & totus in ijs est quae ad Deum pertinent. Est enim cogitatione & affectu totus extra se, & translatus in dilectum. Talis erat S. Ignatius martyr, qui dicebat: *Ἐγὼ ἐμὸς ἐστὶν ἁπλοῦς. Amor meus crucifixus est.* Talis erat S. Paulus Apostolus: *Mihi, inquit, viuere Christus est, & mori lucrum & iterum: Viuo autem iam non ego, uiuit uero in me Christus.*

Ep. ad Rom.
Philip. 1.
Galat. 2.

14 Septima, Quod amor diuinus sit vis unitiua, ideo enim facit extasim & excessum amantis à seipso, vt illum in amatum transferat, & illi archissimè vniat, & vnum cum illo efficiat. Sic amor vnuit Deum homini non solum affectu & cura, sed etiam effectu & substantia, vnione nimirum hypostatica. Hominem uero vnit Deo, ita vt prorsus à seipso deficiens in Deum transeat, & veluti colliqueat, nihil amplius cogitans, intelligens, aut sentiens, prater Deum; nihil aliud appetens aut desiderans, nulla alia re gaudens quam bonis Dei. Qui sic adhæret Deo, vnus efficitur spiritus, quia seipsum exiit, & Deum induit, ac penitus ac si in diuinam naturam transformatus esset, totus cogitatione & affectu est in Deo. Sic omnes Sancti vnum erunt cum Deo (quod Dominus illis precatu Ioan. 17.) quia omnes agnoscent suum nihilum quod ex se sunt, seque nihili aestimabunt, nisi quatenus sunt Dei & propter Deum; & hoc modo penitus à seipsis deficiunt, cur enim hæreant in nihilo? Deinde intellectu & voluntate potentissimè rapiuntur in Deum, & toti in ipso erunt, & in ipsum veluti liquecent & transformabuntur; nihil aliud ibi sentientes & gustantes quam Deum; nihil aliud aestimantes quam bonum ipsius, penitus ac si ipsi in Deum essent transmutati.

15 Itaque amor est vis unitiua, tum quia ipsum amantem transfert in amatum, vt in eo uiuat, sentiat, gaudeat; & ipsum illi quodammodo incorporat, vt si vnum cum illo; (amans enim quantum in se est, optat à se deficere, & in amatum veluti colliquecere, vt vnum cum illo efficiatur;) tum quia amante iam in dilectum translato, omne bonum dilecto vult, & procurat quantum potest, tamquam sibi ipsi, quia iam vnum est cum illo.

16 Octaua, Quod motus amoris sit orbicularis, idque dupliciter. *Circulus in amore.* Primò, Circa proprium obiectum, quod est ipsum pulchrum & bonum, vt explicatum est in tertia proprietate. Simili modo Dionysius

nylius ponit circulum in visione beatifica Angelorum : nam ab essentia diuina, quæ est ipsum pulchrum & bonum, descendit in mentem Angelicam lumen gloriæ; ex mente & lumine gloriæ statim oritur visio beata, quæ immediatè reflectitur in pulchrum & bonum, tamquam in suum obiectum & principium.

*Explicatur
exemplo so-
lis.*

Secundò, Est circulus in amore diuino vt se extendit ad creaturas : nam ex bono & pulchro descendit ad res creatas, easque suo attractu accendens, conuertit & reducit secum in idem pulchrum & bonum. Huius illustre exemplum est in sole. Sol enim in rebus corporeis est summum pulchrum & bonum. Vnde rectè quodam loco D. Gregorius Nazianzenus: *Ἄσπερ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἡλιος ἐστὶν ἐν τοῖς νοητοῖς ὁ Θεός.* Sicut in rebus sensibilibus est sol, ita in intelligibilibus Deus. Ex sole descendit calor ad res inferiores, descendit autem per lucem; & prius res illustrantur quàm calorem concipiant; calore concepto fiunt spirituales, leues, & sursum in cælum vehuntur. Sol est symbolum Dei, lux sapientiæ, calor amoris; res terrenæ, animarum & spirituum. A Deo descendit amor per sapientiam. prius enim mens illustratur cognitione pulchritudinis & bonitatis diuinæ, deinde per cognitionem concipit amorem. amor conceptus efficit animam spiritalem, cælestem, eamque mox sursum trahit, & Deo coniungit, illique Soli æterno similem veluti quemdam parelium (qui solis est expressa imago) efficit.

CAPVT IV.

Quinque res consideranda in amore Dei erga hominem.

VT melius intelligatur amoris diuini erga nos magnitudo, 17 quinque sunt consideranda. Priò, Maiestas amantis. Secundò, Qualitas eorum quos amat. Tertio, Bona quæ illis partim confert, partim offert. Quarto, Modus quo amat. Quintò, Finis propter quem amat.

*Qualis qui
nos amat.*

Quod ad Primum attinet, qui nos amat, non est Princeps aliquis terrenus, nec Angelus, sed Deus ipse infinitus, immensus, æternus, infinitæ potentiæ, sapientiæ, sanctitatis, gloriæ, beatitudinis. Et hic amor non est recens conceptus, sed ab æterno præceptus. Insinuat hoc multis locis Scriptura diuina. Ieremia 31. *In charitate perpetua dilexi te, idè attraxi te.* Isaia 49. *Numquid obliuisci potest mater infantem suum, vt non misereatur filio uteri sui? Et si illa obli-*

ta fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semper. Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. ad Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. & alibi. At quanta res est amari à tanta Maiestate? In aulis Principum plerique laborant, & operam in eo ponunt omnem, ut fauorem Principis assequantur: quo obtento gloriantur, beatos se putant, & vix se capiunt, idque tum quia talis fauor & beneuolentia per se magnam illis adfert dignitatem & existimationem apud homines, tum quia inde illis proueniunt honores, præfecturæ, & opes. Si fauor Principis terreni, mortalis, nobis similis, nostrisque miseris subiecti, tanti æstimatur; quanti censeri debet fauor diuinus? Certè infinite pluris; cum Maie- stas Dei sit infinite maior; & dignitas ac opulentia quam confert, infinitis partibus melior & optabilior: nimirum quantum præ- stant caelestia terrenis, diuina humanis, sempiterna caducis & mo- mentaneis.

- 18 Secundo, Spectanda conditio eorum quos amat. Hi sunt, si na- Quales quos
amat.
turam spectes, infimi inter creaturas rationales (sicut enim materia prima est infima inter res corporeas, ita anima inter res spiritales.) Si qualitatem, peccatores, inimici, superbi, ingrati, carnales, caele- stium incurij, terrenis affixi, inepti ad omne bonum, proni ad omne malum. Res planè admirabilis, tam vilem & ingratham crea- turam tantoperè à suo Creatore, atque adedè etiam præ Angelis dilectam. Sicuti si potentissimus Monarcha Æthiopica aliquot maicipia, infimis solùm obsequiis idonea, sæpius triremes & mor- tem commerita, amaret præ patria nobilitate, adoptaret in filios, & omni studio niteretur euehere ad regni sui communionem; quis non miraretur? Supra naturam humanam tot sunt Angelorum or- dines, omnes sublimes, spirituales, illustres, omnes sapientia & chari- tate repleti, omnes in Deum semper intenti, ab omni contagio re alieni, omnes caeli ciues naturales; & tamen his omnibus prætulit naturam humanam, rationalis naturæ terminum, terræ ciuem, brutorum sociam, peccatis inquinatam, ignorantia tenebris cir- cumfusam, & à rebus diuinis longissimè distitam: *Nysquam enim* Ad Heb. 2.
Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Meritò dixit Apostolus ad Rom. 5. *Commendat charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est, &c.* & Propheta Regius Psal. 8. *Quid est homo, quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam visitas eum?* Huius

in peccatores dilectionis pulcherrimum exemplum refert Dionysius Areopagita epist. 8. ad Demophilum Monachum.

*Qualia bona
conferat.*

Tertio, Spectanda bona quæ nobis partim præparauit, partim de- 19
dit. Quorum primum est, Communicatio æternæ beatitudinis &
regni sui: vt hanc enim nobis daret, cetera omnia præparauit, hoc
bonum est infinitæ æstimationis. Secundum est, Anima rationalis
& immortalis, capax tanti boni. Tertium est, Gratia cælestis, qua
possimus illam gloriam promereri. Quartum, Corpus idoneum
animæ instrumentum, quinq; sensibus instructum. Quintum, To-
ta mundi machina, cum omnibus opibus & bonis quæ illâ conti-
nentur. hæc enim omnia condita propter hominem vt in mundo
viuat, rebusque omnibus ad Dei cultum & promerendam Diuini-
tatem iuuetur. Sextum, Angelica custodia: fecit enim Angelos
velut nostros pædagogos, custodes & directores ad salutem. & hæc
omnia ante peccatum. Post peccatum, cum mereremur his omni-
bus priuari, addidit multò maiora: sed de his infra, cum de Miseri-
cordia. Quanta verò æstimationis sint hæc singula bona, vel ex
eo patet, quòd nemo integritatem sensuum vel membrorum, quæ
tamen sunt ex minimis, vel aureis montibus commutare vellet.
Confer cum his quæ mundus dare potest, videbis quàm ea sint
parui momenti, quàm tenuia, fluxa, fallacia: & tamen à plerisque
plus amatur quàm Deus, plus studij & obsequij illi defertur quàm
Deo. O vecordes animas!

*Modus dile-
ctionis*

Quarto, Considerandus modus huius dilectionis. Diligit enim 20
nos Deus, non solum vt Princeps subditos, vt dominus seruos,
sed vt pater filios. Vnde se patrem à nobis vocari iubet. Vult enim
nos facere heredes regni sui, & omnium bonorum suorum parti-
cipes. Deinde non vulgari modo, vt alij patres solent diligere filios
adoptiuos, sed prorsus inaudito & inæstimabili; ita vt Filium
suum vnigenitum æternam Sapientiam, nostram naturam assu-
mere, & in ea verbo & exemplo nos instruere, pro nostris deli-
ctis satisfacere, & mortem perpeti voluerit. Vnde ipse Domi-
nus Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum
daret; vt omnes qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam eter-
nam. Sic*, tam ardentem, tanta æstimatione, tanti nos fecit. Vide-
tur sanè iste amor summus non solum intensione & ardore, sed
etiam æstimatione & pretio. Non enim Deus in creaturam vi-
detur plus dilectionis potuisse impendere, quàm homini reipsa
impendit. Verùm de hoc infra Lib. XI. qui de Misericordia.

Quinto,

21 Quinto, Considerandus est finis huius dilectionis. Non enim ^{finis dilectionis.} sui commodi causa, sicut Principes sæpè diligunt, suos populos & famulos, aut dilexit, sed commodi nostri: nimirum, ut nos regni sui faceret participes, ut inexhaustum lucis & bonitatis suæ fontem in nos deriuaret. Nec obstat, quòd hoc totum referat ad gloriam suam: hoc enim ipsa rerum natura postulat. omnis enim creatura ex essentia sua est quid Dei, & ordinatur ad ipsius gloriam. Sicut enim finis, & ut ita dixerim, felicitas vasis figlini, aut alterius arte facti, est, seruire vsibus humanis; & si statum suum intelligeret, tunc se maximè felix indicaret, quando huic vsui maximè commodaret: ita finis hominis, & totius creaturæ rationalis est, seruire gloriæ Dei, ipsum cognoscendo, amando, laudando, colendo. Itaque quòd Deus totum bonum creaturæ ad gloriam suam referat, nullo modo impedit quin amor ipsius in nos sit sincerissima benevolentia & amor amicitia, velitque nobis bonum, ut nobis benè sit & optimè, absque intuitu sui commodi. Confirmatur, Quia etiam nos totam nostram beatitudinem intrinsecam referemus ad Dei gloriam, eamque pluri faciemus, plus amabimus, plus de ea gaudebimus, ut est bonum quoddam Dei, gloriam eius illustrans, & laudem eius celebrans, quàm ut est bonum nostrum maximis commodis & gaudiis nos afficiens. Id enim rectus ordo postulat, cum creatura nulla sibi sit vltimus finis, sed solus Deus. Itaque non in se vltimò, sed in Deo quiescere debet eius appetitus. Deinde, quia nos magis felices, & beatos censebimus bonis Dei, quàm bonis nobis intrinsecis: amor enim vniet nos cum Deo, & vnum cum eo spiritum efficiet. Vnde nihil magnopere æstimabimus aut amadimus, nisi quatenus est bonum Dei, in eiusque cedit gloriam, quasi alia ratione non magnopere ad nos pertineat.

CAPVT V.

Recollectio precatoria, de Benignitate diuina.

22 **Q**UAM suaui & benignus est, Domine, in omnem creaturam spiritus tuus! Tu enim cum nullius indigeres, tibi ipse sufficientissimus, omnia ex nihilo condidisti, ut singulis, pro captu cuiusque, bonitatis tuæ dulcedinem, & pulchritudinis tuæ specimen impertires. Non commodi aut vtilitatis tuæ causa ea

P 2 fecisti,

fecisti, sed ut ipsis esset bene, ut ipsa pro modulo suo bonis tuis participarent, & benignitatis tuae gustarent fructum.

Itaque à te omnia ex abyssu sui nihili excitantur, accipiunt esse 23
adeò omnibus amabile, accipiunt speciem & pulchritudinem, appetitum boni & fugam mali, vires & functiones, impetus & motus, situm & ordinem, perfectionem & terminum. Singulis enim donas quod cuique commodum & amabile. Animantibus etiam sensum boni & iucundi multiplicem largiris, & beatitudinis quandam umbram & extremum ἀπὸ θύρας.

Hinc omnia te laudant, tacitiq; vocibus tibi sacrum hymnum 24
pangunt, quo tuam potentiam, sapientiam, bonitatem, & providentiam clarissimè celebrant. *Celi enim enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum. Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. Non sunt loquela neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.* Sed longe excellentius in 25
nostro genere hæc benignitas tua elucet. Tu enim nos ad imaginem & similitudinem tuam condidisti, vultus tui caractere nobis impresso, intellectu, memoria & voluntate instruxisti, quibus capaces Diuinitatis, gloriæ, & beatitudinis tuæ effecti sumus, diuinis præsiidiis & ornamentis ad hæc tanta bona promerenda & consequenda cumulasti, Angelos in tutelam & directionem assignasti, denique totum mundum cum omnibus bonis & opibus suis in domicilium & solatium nostram fecisti, & nobis tradidisti. Quid his beneficiis maius, hæc benignitate admirabilius cogitari possit? præsertim cum eo consilio hæc omnia feceris, ut nos in diuinum statum eueheres, beatitudinis tuæ participes efficeres.

Cum enim omnis gloriæ & beatitudinis ex teipso superplenifimus sis, non potuit se continere benignitas tua, quin tantorum 26
bonorum creaturam suam faceret participem. Hinc consilium condendi Angelos & homines, qui tantæ rei essent capaces; & propter homines mundum vniuersum, & opes eius omnes. Quis vniquam Monarcha terrenus extremæ fortis mancipia euehit ad communiendum regni? Et tamen in his est naturæ paritas, & solius fortunæ rerumque externarum discrimen: nos verò non solum infinitè à te distamus naturæ conditione, sed etiam infimum gradum inter creaturas intelligentes tenemus. Nihilominus præ cæteris omnibus nos dilexisti, & diuitias bonitatis tuæ copiosius in nos effudisti. nimirum hoc est benignitatis ingenium, demittere se ad infima, curare infirma, colligere abiecta, attollere humilia, &

& vbi maior est inopia, ibi magis suas opes erogare & opem ferre.

27 Verè tu es amor omnipotens, beneuolentissima virtus, lumen æternum, incommutabilis ratio, æterna dulcedo, creans mentem ad te participandum, viuificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, iustificans ad promerendum, accendens ad zelum, fecundans ad fructum, dirigens ad æquitatem, formans ad beneuolentiam, moderans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem, illuminans ad cognitionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem. Sic nos coronas in misericordia & miseracionibus, sic vndique beneficiis tuis imple & cingis, vt nobis benignitatem & amorem tuum declares, & ad vicissim amandum excites.

S. Bern. l. 1.
De confide-
ratione.

28 Nimirum reducere nos per amorem instituisti in nostrum principium, vnire tuæ bonitati & pulchritudini, transformare in teipsum. Nullus erat ad hoc efficacior modus quàm amoris. Amor enim est vis extatica & vniciua, faciens vt à nobis excedamus, & in te transferamur. Non poteramus in te mutari per naturam, & nostro creato saluo manente, sine quo nullius rei sensum, nullam capacitatem boni habere possumus, cum absque eo mera vanitas simus & nihil. Quod fieri non poterat per naturam, molitus es per amorem. Hunc mille modis in nobis accendis, vt eius ardore in te colliqueamus & absorbeamur, sicut aqua gutta in vini dolium immissa, in vinum conuertitur, si colorem & saporem spectes, salua manente aquæ substantia. Amor enim facit amantem affectu & sensu à se deficere, & in dilectum mutari, vt nullum inter se & dilectum percipiat discrimen. Ita enim amantem erga dilectum afficit, vt quantum in se est, vi affectus suum esse exuat, vt induat dilectum, vnumque cum illo euadat. Nihil amplius de se suisque commodis cogitat, non secus ac si iam in natura rerum esse desisset, sed totus cogitatione & affectu est in dilecto, eiusque dumtaxat bona cogitat, desiderat & procurat. Tunc potest dicere cum Apostolo, *Viuo, non iam ego, viuit verò in me Christus*. Sic amor facit hominem obliuisci sui, à se deficere, sibi mori, & viuere in dilecto. Hoc modo qui adhæret Deo, vnus spiritus cum illo efficitur. Hæc est perfectio & consummatio Sanctorum, & vita æterna, vnum cum Deo per vim amoris effici.

Ad Gal. 2.

29 Sic ad exemplar nostrum primæuum reuertimur, in quo ab æterno

æterno exstitimus, non per esse aliquod reale nobis intrinsecum, sed per vim ideæ & conceptionis mentis diuinæ, quæ facit vt in mente diuina ab æterno extiterimus, vixerimus, & luxerimus, cum in nobis nihil essemus. Hinc per amorem processimus in nostrum esse creatum, sicut forma domus ab artifice prodit in opus & materiam, & sicut imago ex mente pictoris in tabulam. Huc rursus per amorem reducimur, & reducti vnimur, & transformamur in ideam nostram: sicut si imago è tabula posset se in mentem pictoris penetrare, & ibidem suo exemplari intimè se coniungere.

Per amorem ad nos descendis, vt amoris in nobis ardorem accendas, & per illum sursum corda nostra rapias, & in te conuertas. Sicut ignis vi ardoris sui omnia in se conuertit, sic tu ignis consumens, vi amoris. Accende corda nostra igne amoris tui, & ea in te conuerte, vt nihil præter te, & tua cogitemus, nihil sapiamus, nihil sentiamus, nihil loquamur, nihil optemus. Ille nos excedere faciat à nobis, nostrique quasi non simus obliuisci, & in te migrare, in te commorari, viuere & delectari. Ille vitam nostram gloriæ tuæ impendere, nulla pericula formidare, nullos labores detrectare. Ille omnia mundana nobis vertat in amaritudinem, & omnia aspera pro te suscepta in dulcedinem, vt contumeliam putemus gloriam, inopiam diuitias, persecutiones prosperitatem, infamiam, nominis celebritatem, morbos solatia, mortem vitam. Omnia enim huius vitæ mala amore tui tolerata, meliora sunt omnibus huius sæculi bonis: si enim compâtimur, & correpnabimus. Per illum tu nobis sis vita & refectio, domicilium & possessio, diuitiæ & gloria, fortitudo & refugium, quies & solatium, protectio & securitas, gaudium & beatitas. Amen.

DE